

Težave med Rusijo in Anglijo:

Rusi tudi z generali niso zadovoljni

London, 2. avgusta. o. Angleško vojno ministrstvo je sklenilo, da naj odide v Moskvo obsežnejše angleško vojaško odposlanstvo, kakor pa je to predvidenim v spodnji zbornici napovedal predsednik vlade Chamberlain.

Poprej se je govorilo, da bodo v Moskvo odšli tili: admiral angleškega letalstva, podadmiral angleškega brodograjskega in major kopne armade. Sedaj pa je vojno ministrstvo sklenilo, da naj mornarica, letalstvo in kopna vojska pošljejo v Moskvo vsako zase več zastopnikov. Strokovnjaki

teh treh vrst pa bodo s seboj povedli še večje število tajnikov.

Vsi člani odposlanstva bodo imeli danes v Londonu v poslopiju glavnega generalnega štaba posvetovanje in sicer pod predsedstvom lorda Gorta, ki je načelnik glavnega generalnega štaba vseh angleških imperialnih vojnih sil.

Ker so se bile med tem razširile vesti, da bi angleško vojaško odposlanstvo moralo že danes odpotovati v Pariz, kjer bi se sestalo s francoskim odposlanstvom, ki gre v Moskvo, je bil zaradi današnjih posvetov v Londonu odhod v Pariz odložen in bodo angleški vojni strokovnjaki odšli v Pariz v petek ali pa v soboto. V petek bo v Parizu nato še skupno vojno posvetovanje med francoskimi in angleškimi vojaškimi strokovnjaki.

Moskva, 2. avgusta. o. Zastopniki sovjetskih vojaških krogov prav nič ne skrivajo nezadovoljstva zaradi tega, kar jim Angleži pošiljajo v Moskvo ljudi, s katerimi niso zadovoljni. V Moskvi pravijo, da imajo vse osebe, ki bodo prišle iz Londona, v angleškem vojaškem življenju vse preveč podrejeno vlogo.

Pač pa so v Moskvi zadovoljni s tem, da se pogaja, da se sestane vojaških strokovnjakov v Moskvi izrecno samo tehničnega značaja. Strokovnjaki angleškega, francoskega in sovjetskega generalnega štaba bodo predvsem skušali ugotoviti vojaško razlago o tem, kdo je vsoedni napadalec. Sovjetski vojaški krogi zagovarjajo predvsem stališče, da morata politični in vojaški dogovor proti napadalcu stopiti takoj v akcijo v primeru potrebe, medtem ko zagovarjajo angle-

ški strokovnjaki še zmeraj načelo, da naj se pred izvajanjem vojaških določil skliče politični posvet, ki naj ugotovi posreden napad.

„Pravda“ je nekoliko zmernejša

Moskva, 2. avgusta. o. Včerajšnja »Pravda« je objavila prvič v tem času, kar se vrše diplomatska pogajanja s Francijo in Anglijo, uvodnik, v katerem prvič nekoliko prijaznejše piše o diplomatski akciji Anglije in Francije. Pred 40 dnevi je v tem listu objavil Zdanov, zunanji politični svetovalec Stalina, uvodnik, v katerem je silno smešil zapadne demokracije in njihovo politiko.

V včerajšnjem uvodniku pa izjavlja »Pravda«, da mora rusko ljudstvo braniti svoja načela na strani držav, ki se zbirajo v tako imenovani »mirovni fronti«. Rusko delovno ljudstvo bi naj šele sedaj spoznalo, na kateri strani so napore za ohranitev miru resnejši.

Vorošilov bo vodil rusko zastopstvo

Moskva, 2. avg. o. Današnji listi objavljajo, da bo sovjetsko vojaško zastopstvo pri posvetovanju z angleškimi in francoskimi generali, vodil sam vojni komisar maršal Vorošilov. Z njim bo vrhovni poveljnik sovjetske kopne vojske general Orlov, ki bo obenem tolmač. V ruskem zastopstvu bosta še generala Kulik in Šadenko, ki je načelnik generalnega štaba kopne vojske.

Pisma iz najmanjše in najmlajše slovaške države: Bratislava, slovaška prestolnica z neslovaškim obrazom

Bratislava, 1. avgusta.

Pred letos so že začeli prezidavati in povečevati bratislavski kolodvor, kajti postaja, ki je mogla služiti predvojnemu madžarskemu provincialnemu mestu, kar je Bratislava v bistvu bila, ta postaja ni mogla več zadostiti središču slovaške krajine in trgovskemu pristanšču češkoslovaške republike na Donavi. Razmahnil se je promet in razgibalo vse javno življenje. Srednji kolodvor je dobil nekaj novih kril k staremu poslopiju, sezidali so prehode pod tiri in tako daje postaja videz zelo razgibanega prometnega vozla.

Prostor pred postajo ni prav reprezentativen. Do mesta je treba stopiti po dreveredu vzporedno ob njem teče električna železnica. Kraj je neurejen in prazen, brez stavb. Po nekaj sto korakih pa se odpre pred očmi raztegnjena ulica, široka in ravna, s dvema vrstama sklenjenih pročelij in na koncu ulice tam se že čuti utrip mesta iz gruč hiš. Ta ulica, imenovana po slovaškem narodnem junaku Milanu Rastislavu Stefaniku, upelje človeka v slovaške obdonske mesto.

Že dobršen kos ulice sem prešel, pa se mi zazdi, kot da prihajam v neko tuje mesto. Več ko erčujem ljudi, napisov, izložb, bolj izgubljam občutek, da sem v slovaški prestolici. Govorica je večji del nemška in deloma še madžarska, napisi pa so vsi trojezični ali pa vsaj dvojezični. Na prvem mestu je slovaški napis, spremljata ga pa še nemški in madžarski prevod. To je prvi vtis, ki Slovence, vajenega na samoslovenske napise, neprijetno dirne, ker jih ne more razumeti. Kako to, da Slovaki svojemu središču v dvajsetih letih svobodnega narodnega življenja niso mogli dati bolj svojega značaja.

Kdor ne pozna zgodovine, in to je gotovo vsakdo od Slovencev, ki pride sem, ta ne ve, da Bratislava nikoli ni bilo slovaško mesto, temveč da se je borila zanj nemška in madžarska kultura in da slovaški element prav do prevrata sploh ni prihajal v poštev.

Primerjajoč pa sedanje narodnostno stanje Bratislave s stanjem pred vojno, mesta naravnost ni mogoče prepoznati, pravijo tisti, ki so poznali mesto prej. Da kaže Bratislava toliko tuje lice Slovanu, je razumljivo radi tega, ker je v mestu ostalo še vedno velika madžarska manjšina, dasi se je izredno zmanjšala, in še veliko večja nemška, ki dosega svojih 30% od vsega prebivalstva. Po zakonih do manjšin strašno širokoščerne češkoslovaške republike pa je moral biti v vsakem kraju in mestu upoštevan tudi jezik vsake manjšine, če je štela vsaj 20% prebivalstva. Tako so bili do leta 1930 vsi napisi ulic in vsi razglasi mestne občine Bratislave v treh jezikih, od tega leta dalje pa, ko je madžarska manjšina padla pod 20%, ima ta manjšinsko jezikovno pravico še nemška manjšina.

Toda v zadnjem letu, to je letos, vidim in čutim, ker poznam Bratislavo tudi iz prejšnjih let, da je nemška govornica po ulicah bolj pogosta, da po tramvajih ne slišim prav nobene druge govornice ko nemške. Usmeritev Slovaške se je odprla proti Dunaju in Bratislava — saj ima celo zvezo z električno železnico na Dunaj — mesto odšlih Čehov sprejema tuje goste.

Novi usmeritvi je priča tudi množina napisov, kot jih človek sicer sreča po ariziranem Dunaju: da je ta trgovina arijska, ona krščanska, tretja judovska. Po plotovih in na napisnih tablah etoje črno zamazane elike Judov s krivimi nosovi ali pa judovske zvezde ter napis: Jud, Zid. Po klopet ob Donavi bereš na hitro roko, čez noč naslikane nemške napise, da je Judom prepovedano posedati, a majčkani lepaki, nalepljeni po drogovi, govorijo o Preseburgu in Anschlusu. A to so natrgane priče iz nemirnih dni, ko je v tem delu srednje Evrope nastal nov red. Sedaj je ta stvar pač likvidirana — v duši nekje ostaja le vprašanje, za koliko časa...

Protijudovski boj, ki se tako pokaže na prvi pogled, ko grem komaj do svojega hotela, pa nikakor ni smatrali samo kot uklanjanje tuji ideologiji, temveč tudi kot boj slovaškega naroda za gospodarsko osamosvojitve. Madžari so Jude vedno uporabljali kot svoje trg. agente proti Slovanom in zato je potrebna podrobna osamosvojitve in osvoboditev slovaške male obrti in trgovine izpod judovskega monopola.

To je torej samoobramba, le da seveda tudi na Slovaškem kot povedo v sodobni Evropi zavzema ta boj neprijetne oblike, ki kličejo po človekoljubju. V. Smolej.

Gdansk ima celo divizijo vojske

Varšava, 2. avg. o. List »Gazeta Poljska« objavlja zanimive podatke o tem, kako je sedaj Gdansk pripravljen za morebitni epopad med Poljsko in svobodnim mestom. List objavlja svojo vest pod naslovom, da je sedaj v Gdansk vsega oboroženega moštva približno ena divizija. Seveda se ta divizija skriva pod raznimi imeni in oddelki, ker svobodno mesto ne sme imeti oborožene sile.

V zadnjih tednih se je število redarjev v svobodnem mestu zvišalo od tisoč na 4500 mož, tem pa moramo dodati še nad 1000 članov SS odd. To bi dalo v primeru spopada približno 6000 mož pehote.

Po potovanju v Pariz in London:

Mušanov pravi, da je Bolgarija najbolj navezana na Nemčijo

Sofija, 2. avgusta. o. Predsednik bolgarskega parlamenta Mušanov se je vrnil s svojega potovanja v London in Pariz. Mušanov je bil odšel v obe prestolnici istočasno, ko je bil Kjoselvanov v Nemčiji pri Hitlerju.

V Parizu in Londonu je imel Mušanov več sestankov z različnimi vodilnimi državniki in je nato častnikarjem dajal tudi razne izjave o bolgarski zunanji politiki.

V Sofiji pa so v zvezi z njegovimi izjavami objavili uradno izjavo predsedstva vlade,

daš da je bil Mušanov v tujini čisto zasebno in da njegove izjave za bolgarsko politiko niso obvezne.

Mušanov se je sinoči vrnil iz inozemstva in je takoj sprejel častnikarje. Izjavil jim je, da je bilo njegovo potovanje čisto zasebno, vendar pa je bil v Parizu in Londonu sprejet tako prijetno, da se mora zahvaliti za vse kar je tam doživel. Bolgarska politika mora stremeti za tem, da bi bila Bolgarija z vsemi državami v dobrih odnosih, posebno pa z Nemčijo, s katero ima Bolgarija toliko prav tesnih gospodarskih stikov.

Italijanska letala lahko zapro Sredozemsko morje

To so dokazali zadnji manevri Italijanskega letalstva

Berlin, 2. avg. o. Nemški listi objavljajo zelo obširna poročila o zadnjih manevrih italijanskega vojnega letalstva. Letala so sodelovala na manevrih italijanske vojne mornarice, in sicer na dolžino med Sicilijo in Libijo.

»Völkischer Beobachter« piše, da se je pri zadnjih italijanskih manevrih na morju in v zraku izkazalo, kako lahko italijanske vojne mornariške sile in italijansko letalstvo popolnoma zapro pre-

hod skozi ožino med Sicilijo in Libijo. Italijanske vojne ladje in italijanska letala lahko v kratkem času prav radikalno preprečijo vsem drugim vojnim silam prehod iz enega dela Sredozemskega morja v drugi del.

Listi poudarjajo, da se je tako na sijajen način izkazalo, da niso bile pravilne domneve francoskega in angleškega tiska, češ da bi angleška in francoska mornarica lahko preprečile tako potezo italijanskih vojnih sil.

Manevri turške vojske v Traciji

Carigrad, 2. avgusta. o. Vsa turška vojska bo imela v tem mesecu svoje glavne manevre v Traciji, to je torej v evropski Turčiji. Tracija se razteza ob bolgarski in grški meji.

Manevrov se bodo udeležili vsi oddelki turške vojske z letalstvom. Ko bodo zaključni dnevi, bo prišel na manevre sam predsednik republike izmet Ineni.

Angleži povečujejo svoje uspehe

London, 1. avgusta. AA. Reuter: V toku včerajšnje debate v spodnjem domu o zunanji politiki, v kateri je dal predsednik vlade Chamberlain obširno poročilo, je govorilo več govornikov, med njimi tudi državni podtajnik v zunanjem ministrstvu Butler, ki je posebno naglasil dejstvo, ki je danes vsem jasno, da se mora Anglija priznati vlogo glavnega iniciatorja fronte miru in da je njena odločna diplomatska akcija v toku zadnjih mesecev imela ogromen uspeh. Zunanje ministrstvo vodi pomembne razgovore v Moskvi in v Tokiu ter se je mnogo trudilo, da se definitivno doseže sporazum s Poljsko in Turčijo. Isto tako je ves čas v zvezi z zavezniško in prijateljsko Fran-

Pariani razlaga važnost manevrov

Milan, 2. avgusta. AA. Stefani: Državni podtajnik vojnega ministrstva in načelnik glavnega generalnega štaba, general Pariani, je sprejel italijanske in tuje novinarje, ki so prišli v Milan, da spremljajo manevre italijanske vojske. General Pariani je dejal, da imajo manevri namen izvajati novo italijansko vojno teorijo, ki je v glavnem v tem, da se sovražna fronta hitro razbije in da se uspeh takoj izkoristi in sovražnik popolnoma uniči. Pariani je nato poročal o podrobnostih, kako se bodo manevri razvijali in kako bodo sodelovale motorizirane kolone. Čete imajo posebne radio-postaje, potem katerih bodo poročala vesti in vzdrževale morale vojakov. Posamezna motorna vozila se lahko pretvorijo tudi v kapele in operacijske prostore za ranjence. General Pariani je nazadnje izjavil, da se ima Italija za modernizacijo svoje vojske zahvaliti Mussoliniju, ki je posvetil veliko pozornost za izpopolnitev motoriziranih kolon. General Pariani je zvečer v prostorih generalnega štaba priredil večerjo na čast tujih vojaških odposlanstev.

Včeraj so v vsej Belgiji bile strašne nevihte z dežjem. Škoda je ohromna. Znani radijski pridigar Coughlin je izjavil v svojem zadnjem govoru, da je njegovo življenje v nevarnosti, če se ne odpove svoji borbi proti tretji svetovni vojni. Poudaril je, da prejema grozilna pisma že 13 let. Te dni pa je prejel tri grozilna pisma, ki napovedujejo, da bo umrl 4. septembra.

Pesnik bo vodil francosko propagandno ministrstvo

Pariz, 2. avgusta.

Jean Giraudout je zelo slaven francoski pisatelj in dramatik. Prav tako pa je tudi eden najboljših francoskih diplomatovskih uradnikov. Napisal je več romanov in celo vrsto dramskih del. Pravijo, da so to v francoski moderni književnosti najboljša dramska dela sploh in nekateri kritiki radi poudarjajo, da je Giraudout moderni francoski Racine. Napisal je drame »Siegfried«, »Judita«, »Esterac« in nazadnje pravilno dramsko pesnitev »Ondine«. Vsa njegova dela je režiral in igral glavne vloge nemanj slavni francoski filmski igralec in režiser Louis Jouvet.

V soboto 29. julija pa je predsednik republike podpisal ukaz, da bo Giraudout tisti, ki bo vodil vso francosko obveščevalno in propagandno službo. Za enkrat so Giraudouta imenovali za glavnega komisarja francoske obveščevalne službe pri predsedstvu vlade, kmalu pa se bo ta odsek spremenil v propagandno ministrstvo.

Pri predsedstvu vlade je dosedaj že obstajala taka pisarna in jo je vodil znani slavist Chateigneau, ki je bil več let v Srbiji in je govoril odlično srbskino. Sedaj pa je bil imenovan za polnomočnega ministra ter prestavljen nazaj v zunanje ministrstvo za načelnika arhiva.

Imenovanje pesnika na tako mesto je silno zanimivo. Vsekakor pa dokazuje, da se bo francoska propaganda naslonila predvsem na razširjanje duhovnega bogastva francoskega naroda.

Vesti 2. avgusta

General Huttinger se je vrnil iz Turčije v Pariz.

Z njim se je vrnilo tudi francosko vojaško odposlanstvo, ki je bilo z njim v Turčiji in pregledalo stanje turške vojske. Po vrnitvi v Pariz ga je takoj sprejel Daladier in mu naročil, da naj se danes odpelje v London, kjer naj angleškim članom generalnega štaba poroča o položaju v Turčiji.

Včeraj so se začeli manevri italijanske vojske v dolini reke Pad. Manevri bodo trajali štiri najst dni in se jih bo udeleževal ves čas predsednik vlade Mussolini.

Gospodarsko ministrstvo v Londonu je objavilo poročilo, v katerem pravi, da so v Angliji vsa skladišča za žito napolnjena tako, da bi se Anglija mogla hraniti šest mesecev brez novih dovozov.

Mednarodni žitni urad v Rimu je objavil statistični pregled o tem, kakšna je bila letošnja žitna letina na svetu. Urad pravi, da je bila letošnja žetev za 14 odstotkov slabša od lanske, ki je bila izredno ugodna. Letošnja žetev je podobna oni, v letu 1935 in 1937.

Sovjetska vlada je na svoji včerajšnji seji sklenila razpisati veliko notranje posojilo v višini 6 milijard rubljev. Sovjeti bodo to posojilo podpisnikom vrnili čez 20 let s 4 odstotki.

Vojvoda in vojvodinja Kentska potujeta iz Pariza z avtomobilom v Jugoslavijo. Včeraj sta bila ves dan v Lausanni v Švici in bosta danes prišla v letovišče Streso ob Lagu Maggiore. Iz Strese bosta odpotovala naravnost v Slovenijo.

Ameriški finančni minister Morgenthau je sedaj na poti v Evropo in sicer potuje na Finsko, kjer bo ostal na počitnicah. Menijo pa, da se bo ustavil v Londonu in v Parizu in se tam posvetoval z vodilnimi angleškimi in francoskimi finančniki.

Vodja nemške delovne fronte dr. Ley je izjavil, da Nemčija potrebuje še tri milijone stanovanj. Za zgradnjo teh pa bi Nemčija nujno potrebovala štiri in pol milijone zidarjev.

Molotov je včeraj v Ostančinu v bližini Moskve odprl sovjetsko poljedelsko razstavo. Otvoritvi so prisostvovali med drugimi tudi bivši komisar za zunanje zadeve Litvinov, angleški veleposlanik Seeds in odposlanec angleške vlade Strang. Molotov je v svojem govoru naglasil, da letošnja žetev v Rusiji ne bo slabša od lanske.

Včeraj so izvršili poskusni polet z novim bombnikom, tako imenovano »letečo razjavo«. Letalo je letelo od Barbanks v Kaliforniji do Floyd Beneta s povprečno hitrostjo 400 km na uro v višini 7.600 m.

Agencija »Tasc« je sinoči objavila obvestilo, da je eden izmed razlogov za zavlačevanje angleško-francosko-sovjetskih pogajanj v tem, da angleška formula o posrednem napadu ne označuje dovolj napadalca. Agencija komentira Butlerjev govor v angleškem spodnjem domu o tem predmetu ter pravi, da ne gre za to ali se da garancija za neodvisnost baltskih držav, če pristane na to obe stranki, temveč zato, zakaj noče Anglija dopolniti svoje formule posrednega napada.

Po uradnih podatkih je število brezposelnih v Zedinjenih državah v juniju t. l. znašalo 9.502.000 nasproti 9.976.000 v maju t. l. in 10.959.000 v juniju lani.

Mehiški veleposlanik je predal včeraj o priliki svoje nastopne avdiencije predsedniku Zedinjenih držav Rooseveltu pismo predsednika mehiške republike, ki se nanaša na vprašanje razlastitve petrolejskih vrelcev. Mehiški veleposlanik je po avdienci izjavil, da računa z uspešnim koncem pogajanj glede petroleja na temelju novih predlogov, ki bodo v nekoliko dneh predloženi ameriškim petrolejskim družbam.

»Association Press« poroča iz Washingtona, da se je tam pojavil pokret, ki gre za tem, da se tudi z ameriške strani vrši v Nemčiji in Italiji enaka propaganda, kakor jo vodi King-Hall v Nemčiji. Ta propaganda naj se vodi zato, da bi bilo nemško, japonsko in italijansko prebivalstvo obveščeno o stališču ameriške vlade glede mednarodne krize.

Nekaj tujskoprometne statistike v Ljubljani

Ljubljana, 2. avgusta.

Poseben oddelek, tujsko-prometni svet mestne občine ljubljanske, dalje policijska uprava in Zveza za tujski promet vodijo točno statistiko o mesečnem tujskem gibanju. Zanimivi so podatki policijske uprave, kamor prihajajo prijave raznih hotelov in prenočišč, ki jih dnevno jutraj pošiljajo. Zelo zanimivo je dejstvo, da je letos velikanski naval tujcev iz Nemčije, ki so na prvem mestu, zelo pa se je reduciralo število tujcev iz čeških dežel, ki so druga leta bili vedno na prvem mestu in je njih število dosegalo že prve mesece v polletju do 10.000 oseb. Vzrok je v tem, da Čehi letos prav malo potujejo v inozemstvo, da so prav redki češki izletniki v Ljubljani in na Jadranu. Lahko rečemo, da je naš splošni državni tujski promet izgubil do 60.000 čeških izletnikov, kar pomeni velik deficit v naši bilanci tajskega prometa.

Splošni pregled o gibanju tujcev, ki so prihajali v Ljubljano, nam pokaže, da je bilo letos v 6. mesecu in Ljubljani 27.000 tujcev, od teh je bilo 18.814 jugoslovanskih državljanov iz raznih krajev Jugoslavije, in 13.101 inozemcev. Prenočnin je bilo celotno 44.357. Ako vzamemo, da je vsak tujec pustil v Ljubljani s prenočninami najmanj 200 din, vidimo, da je Ljubljana dobila letos v prvih 6. mesecih 8.871.400 din. V primerjavi s prejšnjimi leti je tujski promet zaradi Čehov nekoliko padel. Prav zanimiva je slika, kako se je razvijalo gibanje tujcev po posameznih mesecih. Januarja je bilo 462 inozemcev prijavljenih, februarja 606, v marcu pa je število inozemcev zelo poskočilo in je bilo ta mesec

prijavljenih že 1094 inozemcev, aprila 1532, maja 1822 in junija 2690 inozemcev.

Velik je bil dotok tujcev iz Nemčije in je bilo celotno prijavljenih 5460 nemških tujcev s 7962 prenočninami. Januarja je bilo prijavljenih 206, februarja 306, marca 543, aprila 1088, maja 1321 in junija 1996 nemških tujcev iz najrazličnejših krajev, zlasti mnogo iz Berlina in Monakovega. Iz Italije je v prvi polovici letošnjega leta prišlo 1326 tujcev, iz češko-moravskega protektorata samo 396, ko je bil druga leta mesečni dotok čeških gostov normalno nad 1500 oseb. V šestih mesecih je Ljubljano obiskalo 127 Angležev, ki so se dali časa muditi v mestu in je bilo znanomanih 333 prenočnin. Dalje je prišlo v Ljubljano 107 Francozov, 90 Bolgarov, 241 Madžar in 67 Poljakov. Ostali inozemski tujci se razdele na druge države in kontinente.

Iz Italije je prišlo v posameznih mesecih: januarja 127, februarja 128, marca 343, aprila 173, maja 226 in junija 329. Iz čeških dežel: januarja 53, februarja 72, marca 55, aprila 55, maja 65 in junija 96. Iz čeških dežel so prihajali v Ljubljano samo poslovni ljudje, ki so se celotno zadržali 702 noči.

V juliju je bil letos dotok tujcev prav velik zaradi VI. mednarodnega kongresa Kristusa Kralja. Železnice so zadnje dneve pripeljele na kongres in odpeljale s kongresa nad 42.000 ljudi, ki so kupili kongresne vozne listke. Velikanski je bil dotok kongresistov iz Italije, zlasti s Krasa. Notranjski vlaki so bili zadnje dneve nabito polni potnikov. Splošna statistika bo pokazala, da je bilo julija nad 25.000 tujcev, prijavljenih od hotelov in drugih prenočišč.

Kolektivna pogodba pekovskih pomočnikov v Celju podpisana

Danes ob 2 popoldne je bila na mestnem gospodarstvu končno podpisana kolektivna pogodba pekovskih pomočnikov. Končana je bil s tem borba za kolektivno pogodbo pekoveškega delavstva v Celju, ki je v javnosti vzbujala toliko zanimanja. Reči se mora, da je delavstvo v tem boju uspelo, saj ima sedaj kolektivno pogodbo za eno leto in še izboljšano v tem, da bodo odslej plačevali pomočniki za hrano mojstrom din 70, mesto dosedanjih 100 din na teden.

Vse da podpisane pogodbe se je bil boj za to, če bo pogodba izboljšana ali ostane dobesedno ista kot lani. Ker pa je ves svoj vpliv zastavil za to, da se hranarica glasom pogodbe zniža od 100 na 70 din, sam župan g. dr. Alojzij Voršič ter eta v to stavila vse svoje sile tudi magistratni komisar, g. Viljem Korenin, dopisnik Delavske zbornice g. Grošelj Jože, je končno tudi v tej točki delavstvo uspelo, dasi so nekateri med njimi že izgubili živce in bili pripravljeni sprejeti pogodbo brez navedenega izboljšanja.

Delavstvo je veselo nam tem uspehom, čeravno se je bilo treba boriti s stavko. Ker je bilo delavstvo v samoohranbi ter bi tega boja ne bilo, če bi močnejši prejšnje pogodbe ne bili odpovedali, je delavstvo tako lažje popustilo od skromnih zahtev 5%, ki jih je stavilo v začetku pogajanj.

Upamo, da bo kolektivna pogodba držala ne le za delavstvo, temveč v celoti tudi pri delodajalcih in tako v bodoče preprečila vse spore.

Ob priliki stavke pekovskih pomočnikov smo ugotovili, da se nekateri, ki si lastijo monopol za strokovne borbe delavstva, vsiljujejo v ospredje le takrat, ko vidijo, da stvar uspeva. Prav čudno je bilo tudi vedenje »Delavske politike«, ki je ob priliki stavke, ko je bilo delavstvu najbolj potrebna izdatno pomoč, poročalo popolnoma napačno in zelo malo.

Odlikovanje zaslužnih obrtnikov

Celje, 1. avgusta.

Snoči sta bili v hotelu »Pošta« slavnostni seji uprave Zdrženja kovačev in Zdrženja čevljarjev v Celju. Ob tej priliki sta bila izvoljena zbornični svetnik kovaški mojster Franc Košir, ki je že 25 let samostojni obrtnik in 15 let predsednik Kovaškega društva, ter Jakob Povalet, čevljarški mojster, ki je tudi že nad 35 let samostojen obrtnik ter sodeluje pri upravi Čevljarkega združenja 25 let, za častna predsednika omenjenih društev. Oba sta prejela tudi častni diplomi. Sedanja predsednika teh Zdrženj, Maks Oberžan in Anton Jager, sta pri izročitvi odlikovanj imela kraje nagovore, v katerih sta poudarjala zasluge Franca Koširja in Jakoba Povaleta za naše obrtništvo.

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 2. avgusta.

Včeraj jutraj je nekoliko porosilo, bilo pa je splošno soparno. Davi je barometer kazal visok zračni tlak, znak, da bo vročina še trajala. Tudi termometer se je silno visoko pognal, jutranja temperatura je davi kazala + 22 stop. C, prav lep rekord in je videti, da bo prevladovala vročina še prav čedne dneve. Niso pa izključene lokalne nevihte in lokalni viharji.

Se nekaj o žeparjih

Neki kronist je začel, da je bilo ob lepih kongresnih dnevih prav veliko žepnih tatvin, ki baje niso bile prijavljene. Ta je povsem bosla! Policia, ki prav dobro pozna žeparske tipe in jih ima previdno in stalno v evidenci, zlasti ob velikih javnih prireditvah, je prišla 4 žeparje, 2 so zalotili in flagranti, 2 tipa pa so prijeli, ko sta elegantno prispela v Ljubljano. Vsega je bilo po dosedanjih prijavah objavljenih in zapisanih 6 žepnih tatvin. Večidel gre za malenkostne vsote. Ukradena je bila tudi srebrna ura. Ljudje so bili drugače zelo previdni in so denar tiščali v notranjih žepih.

Nesreče in nezgode

Reševalni avto je včeraj ob 15.30 prepeljal v splošno bolnišnico zidarskega delavca Jožeta Goloba, doma iz Zelimlja, zaposlenega pri stavbni trdnici Angelo Battelino. Padel je z odra v Erjavčevi ulici in se močno poškodoval. Pri mestnem cestnem nadzorstvu zaposleni delavec Tone Podobnik je pri klavnici padel s kolesa in se močno poškodoval na glavi. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Do davi je bilo v splošno bolnišnico letos že sprejetih 20.521 bolnikov!

Po Ljubljani so se raznesle govorice o neki smrtni nesreči pri železniški postaji v D. M. v Polju. Pravilo so, da se je neki kolesar zaletel v vlak, ki da ga je popolnoma razmesaril. Vevski orožniki nam poročajo, da je res okoli 7 neki kolesar privozil po poti v smeri proti Ljubljani. Ozi-

Iz škofje Loke

Razmere v obrtnem društvu. Vsakemu, ki se kolikor toliko spozna na življenje v naših društvih, mora biti takoj jasno, da v društvu, ki je imelo v treh mesecih kar tri občne zbornice, pač nekaj ne more biti v redu. Obrtno društvo v Škofji Loki je po krivdi nekaterih obrtnikov ter nekaterih užaljenecv zašlo v zelo žalostne razmere. Že kmalu po ustanovitvi se je pokazalo, da hočejo nekateri po vsej sili razpaziti politično pripadnost posameznih članov. Skratka, hoteli so, da se članstvo v društvu politično razdeli. Na ta način je hotela skupnica JNSarjev s svojimi znanimi metodami priti v društvu do oblasti. Že lanske leto na obnem zboru se je to pokazalo v dovolj jasni luči. Na letošnjem rednem obnem zboru, ki je bil v začetku aprila se je pa pojavila tudi že tretja skupina — nekakih užaljenecv tako, da so naenkrat bile postavljene na tem obnem zboru tri kandidatne liste. Tokrat je prodrl g. Ogrin Anton, ki pa vendar ni dobil zahtevane tri četrtinske večine. Zato je g. Ogrin vložil proti temu obnemu zboru pritožbo na okrajno načelstvo, ki je občni zbor razveljavilo, v kolikor se tiče izvolitve predsednika in podpredsednika. Na prvem izrednem obnem zboru dne 27. 6. sta skupina JNS in užaljenecv združili in izvolili je bil za predsednika Kalan Tine, za podpredsednika pa Krošelj Andrej. Ostali odbor pa je ostal isti, kot je bil izvoljen na rednem obnem zboru. To seveda ni bilo všeč predsedniku g. Kalanu in pobral je podpise za nov izredni občni zbor, ki se je tudi vršil v ponedeljek dne 24. julija. Izvoljen je bil za predsednika g. Čadež Joško z 16, proti Ogrinu Antonu, ki je dobil 15 glasov.

Zaradi nevdržnih razmer pa je v torek 15 članov odstopilo, tako, da danes šteje društvo poleg odbora še 2 člana.

Znamenje na Glavnem trgu so podrli. Že 15 let je minulo, odkar je sneg zrušil srednji steber s soho Matere božje na znamenju na Glavnem trgu. Sneg je tudi močno poškodoval oba stranska kipa, da je znamenje kaj žalostno izgledalo. Občina je ustanovila za popravilo tega znamenja poseben sklad, ki je sedaj že znašal ca. 20.000 din. Ker so pa ugotovili, da je ostali del znamenja v tako elabem stanju, da se popravila ne izplačajo več, zato je občina to znamenje raje do kraja podrila.

JNSarji se razburjajo. Zavedajo se JNSarški gospodje, da niso bili na občini za drugega kot za škodo in se zato ob pogledu na dela, ki jih z veliko požrtvovalnostjo vrši občina, čestni odbor in banovina na pobudo sedanjega župana in cestnega načelnika Zihlerla Matevža, silno razburjajo. Njihovi živci so do kraja napeti in silno nervozni. To sta do zdaj pokazala dva gospoda, o katerih trdijo, da imata »železne živce«. Gospod, ki je v petek razgrajal po Grabnu nad delavci, je bil tako hud, da je grozil, da bo vse pomedel. Mi mu pa prav na uho povemo, da že dolgo, dolgo nima več tako dolge metle kot jo je imel včasih. — Sicer mu pa svetujemo, da se drugič gre raje ohladiti ob taki vročini v hladne vode reke Poljanščice.

Objave Mariborskega tedna

Prireditev letošnjega VIII. mariborskega tedna od 5.—13. avgusta bodo za naš obmejni Maribor z njegovim posebnim položajem tudi in morda celo v prvi vrsti narodnega in državnega značaja, ker bodo kot gospodarska in kulturna revija dela in življenja slovenskega severovzhoda pokazale trdno življenjsko voljo kljub težkim časom. Največjega narodnega pomena pa bo nedvomno močniti Festival slovenskih narodnih običajev v soboto in v nedeljo (5. in 6.) avgusta dopoldne na stadionu SKZ ob Tržaški cesti. Zato je potrebno, da obišče v teh dneh obmejni slovenski Maribor vse, kar se zaveda potreb, ki nam jih stavi sedanjí čas. Enkrat samkrat v letu nas kliče zeleno mesto ob Dravi in vsaj enkrat samkrat se odzovimo njegovemu klicu.

Festival slovenskih narodnih običajev v okolijsko letošnjega VIII. mariborskega tedna, 5. in 6. avgusta, bo največkrat naša revija naše folklorne, kar smo jih doslej videli ne le v Sloveniji, marveč sploh v Jugoslaviji. Za marsiškega bo to naravnost odkritje bogastva naših narodnih sporočil, za katera smo se doslej vse premalo brigali. Za prihod v Maribor je od 4. do 6., za odhod iz Maribora pa od 5. do 7. dovoljena četrtinska vozovina po vseh železnicah ljublj. direkcije.

Tekmovanje jadralnih letal bo posebna prireditev letošnjega VIII. mariborskega tedna od 5. do 13. avgusta. To tekmovalstvo bo najlepše pokazalo rezultate dosedanjih naporov tega našega mladega športa.

Časno prosil za sprejem v klubovo članstvo, pa je bil še pred športnim dnevom odklonjen. 2. Ni res, da je omenjeni brezposelni ves dan pridno sodeloval, temveč je res, da sploh ni za naš klub na naši prireditvi nikjer nastopil; iz razloga, ker ni naš član.

Zahvaljujemo se Vam za Vašo prijaznost ter Vas prosimo, da sprejmete naše športne pozdrave Športni klub Bratstvo.

Skrivnost smrtne megle

»Javiti se moram pri šefu,« je dejal Devorny hladno in umirjeno, ko je štiri ure kasneje stal v uradu.

Pisalni stroj je prenehal ropotati in neko mlado dekle je stopilo bližje.

»Vaše ime? Kako? Kenntbury?« je vprašala raztrčeno in listala po nekem zvezku. »Aha! Tu je. Počakajte takoj. Mr. Michaud pride takoj.«

Devorny je priklimal in se vsedel na klop. Neposredno zatem so se odprla vrata. Delavec, ki ga je štiri ure neprestano opazoval, je vstopil in se tiho vsedel zraven njega.

Molk.

Deset minut je minilo.

Molk.

Nekje udarja stroj, iz daljne daljave doni nek zvenčči moški glas... Sicer — nobene besede, nobenega glasu.

Devorny je nenadoma sklenil, da se bo prepričal. Takoj. Se ta trenutek.

»Se sme tukaj kaditi?« je glasno vprašal.

Mlado dekle je začudeno pogledalo iz svojih knjig.

»Zaradi mene — da,« je dejala in zmignila z rameni.

Devorny je izpeljal pri tem, ko je vtičnik v usta cigareto, malo umetnijo. Nenadoma se v napol polni škatlici zveplenke nahaja nobena vžigalica več. Ne ravno tako spretno — in le namenoma — je spustil Devorny prazno škatlico za klop. Med steno in klopjo je običajla. Devorny kadi malomarno. Prav tako malomarno pusti, da polzi roka njegovega sosedu za njegovim hrbtom in potegne prazno škatlico iz skrivališča.

Zmagoslavje v očeh. Prevara v očeh. Nato — oduren nasmeš.

»Slabe navade, moj prijatelj!« Odkrit posmeš v glasu.

Tudi Devorny se je smehljaj. Trudno, vdan v svojo usodo.

Vrata se odpro. Le Michaudova glava se vidi.

»Kenntbury! Pojdite za menoj!«

Kratko romanje skozi svetel hodnik.

»Tukaj notri!« Odprla so se neka vrata. Devorny je videl tri moške v belih haljah.

»Stopite bližje!« se zadere eden izmed njih, mož s črno brado in s košatimi gosto poraščenimi obrvmi.

Devorny je ubogal. Več je čutil, kakor pa je videl, da se je eden izmed mož postavil za njim pri vratih. Michaud je ostal zunaj. Zakaj? Nekaj posebnega. Saj je lahko pričakoval...

»Slečite se!« je zadonel glas črnobradatega.

Komaj opazno je Devorny dvignil veke.

»Nočem!« je dejal nenadoma, da je bil sam presenečen nad tem odgovorom.

»Slečite se!« zaigrani spet glas. Še glasneje in še bolj ukazovalno.

»Ne!«

Migljaj bradača. Devorny je čutil, da je nekdo potegnil njegovi roki za hrbet. Branil se je. Zaman. Še stoji bradač pred njim in brezobzirno tipa po njegovih žepih.

»Pustite me pri miru! Vdam se,« je dejal Devorny mirno.

Trije moške so takoj stopili nazaj in odšli v kot. Posvet. Devorny se je prijel za svoj žep. Aparata ni več. Seveda!

Posvet je trajal dalje kot si je mislil. Da! Sedaj prihaja spet bradač. Smehljaj se prijazno. Torej površ še roganje!

»Mr. Kenntbury,« je dejal ljubeznivo, da je komaj še

iskreno zvenelo. »Zdi se, da sploh ne veste, kaj prav za prav želimo od vas. Mi smo zdravniki in imamo dolžnost vas preiskati. Bilo je namreč javljeno, da ste bolni na neki skrivni bolezní. Tu imate vaše ključe in denarnico nazaj. Oprostite toda jaz sem se bal, da nosite pri sebi kako orožje. Zato tudi preiskava.«

Devorny je buljil v onega drugega. »Kdo od naju obeh je neumen?« si je mislil. »In kje, za vraga, je ostal aparat?«

Nato se je razpravil. Dejansko so ga preiskali. Celo zeto natančno.

»Zdrav kot riba!« so izjavili končno zdravniki soglasno.

Vrata so se odprla. Zunaj je stal in kadil cigareto — Michaud.

»Zdrav kot riba,« so spet povedali zdravniki, toda »krat so zvenele besede nekoliko drugače, bolj pomenljivo.

Nekaj, kaj je bilo podobno razočaranju, se je odražalo v potezah inženirja. Toda nato je bil spet stari, — mož z večno neizpremenjenim obrazom.

»Pojdite naravnost ven,« je dejal hladno. »Četrta vrata leto. Vstopite, ne da bi trkali. Šef čaka na vas.«

Kakor brez glave ne da bi mogel razumeti tudi najpreprostejšo misel, je stopal Devorny. Korak, nato spet korak. Kakor kak avtomat.

Za pisalno mizo velikanskih razsežnosti, ki je bila pokrita z akti, pismi, in načrti, je kraljeval mož približno pidesetih let. Njegov zamašeni in gobasti obraz ni bil brez potez, ki bi kazale na neki določeni cilj. Morda so bile to le izza ostrih stekel očal svetlikajoče se oči, ki so povzročile ta vtis.

Ko je vstopil Devorny, je dvignil glavo.

»Kenntbury,« je kratko vprašal in vrzel svoje obilno telo nazaj v naslonjač.

Od tu in tam

Statistiko rezultatov letošnje žetve pšenice je izdalo kmetijsko ministrstvo. Številke povedo, da je naša država letos pridelala 282.000 vagonov pšenice, medtem ko je lani pridelala 302.000 vagonov. Žetev je bila mnogo slabša letos v žitno-rodnih pokrajinah, medtem ko je bila v tako imenovanih pasivnih pokrajinah prav za prav rekordna. Posebno velika razlika med lanskim in letošnjim letom se vidi iz tega, da je bilo letos v vsej državi s pšenico posejanih okrog 74.000 ha zemlje več kakor preteklo leto. Povečanje posejane površine odpade v celoti na Vojvodino in severno Srbijo. Največ škoda je povzročilo obilno deževje, ki je v nižinskih predelih slabo vplivalo, medtem ko je v hribovitih krajih koristilo. V tem je vzrok, da je imela Vojvodina letos razmeroma slabo letino.

Poleg svojega očeta je hotel počivati mladi Dane Knut Melgard, čigar oče je bil umrl v Kuršumliji. Dr. Deodor Melgard je prišel med vojno kot vojaški zdravnik na srbsko bojišče in se s Srbijci tudi oženil. Ko se je končala vojna je ostal v Srbiji, ki jo je zelo vzljubil. Ko je leta 1920 umrl, je izrazil željo, da bi ga pokopali v Kuršumliji, kjer je prebil največ let kot upravitelj vojaške bolnišnice. Nedavno pa je na smrt zbolel njegov sin Knut, ki je bival pri svoji teti v Nišu. Preden je izdihnil, je izrazil željo, da bi bil rad pokopan ob očetu. Ko je umrl, so mu željo izpolnili.

Na Durmitorju, na najvišji gori Prokletij, so odprli nedavno turistični hotel. Črna gora, kateri ne manjka lepih gor z zdravim zrakom, je pogrešala edine ljudi, ki bi znali biti podjetni in se lotiti zidanja primernih hotelov in gorskih koč, v katere bi lahko povabili tudi bolj razvijene goste in tujece. Donosnost tujkega prometa je nazadnje zvalila turistično družbo »Durmitor«, da je postavila sredi gore istega imena turistični hotel, v katerem baje ne manjka udobja, kakršnega najdemo v turističnih domovih na slovenskih planinah. Svoj časa so graditelji iskali v naših krajih šlova, ki bi bil toliko podjeten, da bi sam zgradil ob podpori domačih čimteljev na črnogorskih planinah še kak hotel in s tem pomagal uvesti domačine v tajne uspešnega tujkega prometa. Verjetno je, da se bo tudi v Črni Gori razvil tujski promet, če bo zasebna pobuda pri prvih začetkih kronana z uspehi.

Strast iskanja zlata se je polastila vaščanov v Zrnovcu pri Kočanih v Srbiji. Neka Belgijčan, ki hodi v te kraje na počitnice, je začela ljudem pripovedovati, da ima privide, v katerih odkriva stvari, ki so v zemlji zakopane. Tako je iztuhala, da leži v hribu na robu vsaj ogromno zlata. To svojo slutnjo je pripovedoval vsak dan, dokler ji kmetje zares niso začeli verovati. Zena je najela ljudi, ki delajo v začetku zastopajo, da od rane zore pa do poznega mraka kopljejo in stikajo za zlato. Do sedaj do zaklada še niso prišli, toda prepričanja, da iz vsega ne bo nič, jim nihče ne more izbiti iz glave. Skoraj gotovo se bo zgodilo, da bodo kmetje nazadnje razočarani nehali s kopanjem in bodo bogatejši za izkušnjo, ki se ji pravi, da se vsaki živčno bolni ženski ne sme na slepo verovati.

Za 700 din je prodal svojo ženo in otroka delavec Miča Gjenji iz Zenice v Bosni. Tri leta je živel z ženo, dokler ga služba ni zanesla v drug kraj. Tam je prebil sedem mesecev, vendar pa ta čas ni imel z ženo nobenih zvez. Ko se je vrnil, je našel ženo ob drugem delavcu. Ko je premišljeval svojo usodo, je sklenil mirno urediti svoj spor. Stopil je k delavcu, ki mu je ukradel ženo, in mu predlagal kupčijo: plača naj en tisočak in vzame ženo z otrokom za zmerom. Nekaj časa sta barantala, dokler se nista zmenila za 700 din. Miča je dobil tako 7 stotakov, nezveste žene pa se je odkrižal. Kupčija je izzvala med ljudmi presenečenje, ker je kaj nenavadna.

Moderno obalo ob Donavi bi radi zgradili Novosađani. Gospodarsveniki pravijo, da bi bilo novo moderno pristanišče za razvoj vojvodinskega gospodarstva nujno potrebno, saj je Novi Sad središče te pokrajine. S svojimi prošnjami so imeli za sedaj toliko uspeha, da so prišle že komisije, ki so pregledale prostor, kjer naj bi se popravila obala in izboljšale pristaniške naprave.

Razstavo fotografskih izdelkov hrvaških amateljev so priredili nedavno na Sušaku. Razstavljenih je bilo v celam 240 del. Prvo nagrado je dobil znani zagrebški amater Tošo Dabac, druga pa Osejan Szeg.

V Begunju na Gorenjskem je odpotoval na letovišče zemljanski odvjetnik, eden izmed prvakov SDS, dr. Milan Kostić. Dr. Kostić je nedavno prebolel težko bolezen in si mora zato privoščiti daljši počitek. — V Begunjah se že mudi njegova družina.

Tujski promet z Nemčijo se bo letos še povečal, ker je uspelo posredovanje turističnega urada pri našem trgovinskem ministrstvu. Nemški gospodarski minister Funk je namreč izdal ukrep, da se lahko prenese vsota treh in pol milijonov mark, ki so določeni za nemške turiste v zimskih mesecih, na poletne mesece. Dogajalo se je namreč, da so bile vsote za poletne mesece zelo hitro izčrpane, v zimskih mesecih pa ni bilo toliko turistov, da bi se kredit izčrpal.

Ze dve leti in pol iščejo oblasti zamažan hajuha Gligorijevića, na katerega glavo je razpisanih 50.000 din. Hajduki je bil dolga leta tovariš hajduka Babejića, katerega so orožniki pred tremi leti ubili. Ko je bila na njegovo glavo razpisana nagrada, je za njim izginila vsaka sled. Poslej se ni javil nič več. Večina ljudi misli, da jo je Gligorijević popihal v tujino, od tam pa je mahnil v Ameriko, odkar se je bil po vojni vrnil. Mož je znal več jezikov, pa tudi obleči in obnašati se je znal tako, da na zunaj ni vzbujal vtisa razbojnika.

Okrog 20 vagonov malin so izvozili kmetje iz okolice Čačka. Maline tam vedno bogato obrodijo. Sprva so kmetje ta pridelek nosili le na čačanski trg. Ko pa je bil ta trg nasičen in je bilo blaga vedno več na trgu, so se zgnanili nekateri podjetni trgovci in začeli iskati kupce za maline tudi v drugih krajih. V vasi Trnavi so ustanovili celo malinsko zadruzo, ki posreduje prodajo malin. Sama zadruza je spravila v promet dvanajst vagonov malin, zasebniki pa osem. Da bi blago, ki se rado hitro pokvari, čim lažje odvažali, so zadrugiški sprožili akcijo, da bi se v vasi zgradila železniška postaja.

Črnogorski kras je prišel raziskavat francoski zemljepisec, profesor na dijonski univerzi George Chabreau. Francoski učenjak je prišel sicer z namenom, da prebije kratek dopust v naši državi, toda čim je obiskal Črno goro, se je odločil, da bo skupaj z belgrajskim vseučiliškim profesorjem dr. Milojevičem posvetil nekaj tednov raziskavanju krasa.

Zdravniška služba pri socialnih zavodih

Ljubljana, 2. avgusta

Pod okriljem Delavske zbornice je bila večeraj dopoldne 2 uri trajajoča anketa vseh strokovnih delavskih organizacij. Anketo je vodil predsednik DZ Kozamerik in je bilo glavno vprašanje, kako urediti in reformirati zdravniško službo pri socialnih zavodih in kako odpraviti vse nedostatke, zlasti odpraviti vse hibe, zaradi katerih se že dolga leta delavstvo pritožuje. Ankete so se udeležili med drugimi: Višner za ZZZ, Erjavec in Kosem za grafične delavce. Makše za Narodno strokovno zvezo, Gombač za Društvo privatnih nameščencev, Tršinar za Trgovsko bolnišnico blagajno in drugi. Po otvoritvenem govoru predsednika DZ je tajnik DZ Filip Uratnik poročal o položaju zdravnikov in zavarovanega delavstva. Stvarno je pojasnjeval, kako se delavstvo pritožuje nad postopanjem mnogih zdravnikov, ki postopajo z bolnimi delavci tako, da imajo ti vtis, kakor da so od njih odvisni, da dobivajo milostno zdravniško pomoč in da so sploh reveži. V debato je posegel D. Kosem in napoved je predsednik zaključil anketo z obširno resolucijo, ki je bila poslana na ministra za socialno politiko in narodno zdravje.

Resolucija veli: Anketa, ki se je vršila 1. avgusta 1939 o reorganizaciji zdravniške službe v zavodih socialnega zavarovanja pri Delavski zbornici v Ljubljani, je ugotovila:

1. Da se Prilnik o organizaciji zdravniške službe Osrednjega urada za zavarovanje delavcev, kolektivna pogodba za pogodbeno zdravniško SUZOR in službeni pravilnik uradnikov SUZOR niso predložili na misljenje Delavskim zbornicam.

Zbornice so bile pozvane, da izdelajo v pogledu reorganizacije zdravniške službe svoje misljenje. One so to tudi storile. Vendar to niso

mogle biti mišljenja o konkretnih načrtih, ki so predloženi ministrstvu za socialno politiko v odobritev.

2. Da je SUZOR Delavski zbornici v Ljubljani tudi na konkretno prošnjo odklonil dati na vpogled načrte, ki so predloženi ministrstvu za socialno politiko v odobritev, da na zbornice sklicano anketo ni poslal svojih predstavnikov in da v to tudi Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani ni pooblastil, držče se načela, da so ti načrti, na katerih so sto tisoči delavcev in nameščencev živo zainteresirani, do odobritve po ministrstvu za socialno politiko uradna tajnost.

3. Da je zdravniška služba pri socialnih zavodih po privatnih informacijah po novih načrtih še bolj zbirkoizirana, kakor je bila dosedaj in da se ni skušalo niti pristopiti k načelu, da je treba uvesti pri socialnem zavarovanju vsaj v omejenem obsegu odškodovanje po delu in v zvezi s tem v omejenem obsegu svobodno izbero zdravnikov, ki jo delavci in nameščenci zahtevajo.

Z ozirom na to naproša anketa gospoda ministra za socialno politiko:

Da se predloži kolektivna pogodba z zdravniško SUZOR in načrti o reorganizaciji zdravniške službe ne odobrijo in podaljša veljavnost določanje pogodbe za eno leto;

da odredi, da se tako predložena pogodba kakor predloženi pravilniki v tej dobi predelajo tako, da bodo v skladu z zahtevi interesentov, da se odškodujejo zdravniki v manjši meri na uradni način;

da ostane § 108 finančnega zakona za 1939 še za bodoče preračunsko leto v veljavi.

Zlasti je bila ostra kritika o postopanju zagrebškega SUZOR, ki se je skril za »uradno tajnost« in ni hotel dati nikakih poasnil o novem načrtu, kako reorganizirati zdravniško službo pri socialnih zavodih.

Še nekaj o lahkoatletskem triboju v Celovcu

V soboto in nedeljo je bil v Celovcu lahkoatletski dvoboj med Jugoslavijo in Nemčijo, ki je končal 102 in pol : 61 in pol za Nemčijo. Istočasno pa je bil tudi dvoboj z Rumunijo, ki je končal 108 : 55 seveda tudi za Nemčijo.

Kljub temu, da je rezultat precej visok, se je jugoslovanska reprezentanca držala odlično. Zboljšala je nič manj kot 5 jugoslovanskih rekordov. Tudi romunska reprezentanca je zboljšala 2 rekorda.

V naši reprezentanci so sodelovali tudi Slovenci, ki so se skoraj vsi odlično plasirali. Od teh slovenskih reprezentantov potujejo danes Košir, Skušek in Klinar v Liege, kjer bodo prav tako zastopali jugoslovanske barve na velikih mednarodnih tekmah.

V soboto ob 5 popoldne se je pred približno 500 gledalci vršila prva disciplina, tek na 110 m zapreke, ki je otvorila serijo nemških zmag. Premoško se je plasiral Nemeč Leitner, ki je dosegel čas 15,3. Od naših se je najbolje plasiral Ehrlich skupno z Nemeč Langmeierjem, oba s časom 15,7, na 2—3 mesto.

V skoku s palico je bil zalet nekoliko nagljen, kar je vse tekmovalce močno oviralo. Jugoslovane Lenert se je z rezultatom 360 cm plasiral na 2 mesto za Nemeč Prokschem, ki je skočil 370 cm.

Zelo lep rezultat je v metu kladiva postavil Nemeč Bayer, ki ga je vrgel 54,53 m daleč. Na 3. mesto se je plasiral Slovenec inž. Stepišnik, ki je postavil znakom 47,69.

Popolnoma so odpovedali naši sprinterji. Na 100 m so zasedli 3. in 4. mesto s časom 11,1 in 11,2. Zmagal je evropski petobojci in nemški desetbojski prvak Nemeč Müller z rezultatom 10,8.

Prvo zmago smo beležili ta dan v skoku v daljavo, kjer je Lenert skočil 693 cm in tako zasedel prvo mesto.

Zelo slabo smo se plasirali tudi na 400 m, kar pa gre veliko na račun skupnega štarta. Ker je proga imela samo 4 proge, tekmovalci niso mogli štartati vsak v svoji progi. Slovenec Pleteršek se je v začetku takoj preinil in opredelje, toda proti koncu so mu moči popolnoma pošle, tako da se je nazadnje celo zgrudil. Vzrok leži v tem, da zaradi bolne noge te tri mesece ni mogel trenirati. Zmagal je Nemeč Rose s časom 49,5. Isti tekač je tekel v štafeti celo 48,8. Četrtri je bil Jugoslovane Despot s časom 52,3, ki je tik pred ciljem premagal zmučenega Pleterška, ki je dosegel čas 52,5 in 5. mesto.

Drugo zmago smo ta dan beležili v metu krogla, kjer je zmagal Kovačević z rezultatom 14,36.

Tudi v tretji gre rado. In res, zmagali smo tudi v zadnji točki dneva, v teku na 800 m. Veliko boljši rezultat bi dosegli lahko z malo boljšim tempom v prvi rundi. Naš Goršek je zadnjih 500 metrov vzel kak tempo, da so Nemci in oba Rumuna takoj močno zaostala. V krasnem finišu je pasiral cilj in dosegel čas 1:55,5, kar je malo slabše od njegovega rekorda. Mesto drugega Jugoslovane Nabernika je popolnoma opravičljivo, kajti odličnega Nemcema in Rumuna Kissu prav gotovo za enkrat še ne bi mogel slediti.

Pa tej disciplini je bilo stanje proti Jugoslaviji 54½ : 33½ in proti Rumuniji 58 : 30 za Nemčijo.

Drugi dan se je nabralo preko 2000 gledalcev. Točno ob 4 so bili poklicani na štart tekmovalci za troskok. Naš Jovičević je zasedel 3. mesto z rezultatom 14,09 za Calistratom (Rumunija) in za Doujakom (Nemčija), ki sta skočila 14,27, oziroma 14,18.

Serijo novih jugoslovanskih rekordov je otvorila Jugoslavija z drugo točko tekom na 1500 m. Jugoslavijo sta zastopala oba Slovenca Goršek in Košir. V prvi rundi je bil na vodstvu Nemeč Krainer, takoj za njim pa Jugoslovane Goršek, Rumun Kiss, Nemeč Leban in Rumun Jonita; kot zadnji je tekel Jugoslovane Košir. Isto stanje je bilo pri 800 m, kjer so dosegli čas 2:07. V tretjem krogu se je povzpela na vodstvo Goršek, takoj za njim pa sta šla Rumun Kiss, ki je bil ta dan v odlični formi in Nemeč Krainer. Toda še vedno je bil kot zadnji Košir. Toda 200 m pred ciljem se je stanje naenkrat spremenilo. Rumun Kiss v finišu prehitel našega Gorška, ki je od metra do metra zaostajal. Toda tudi Košir je naenkrat prehitel drugega Rumuna, oba Nemca in močno dohajal prva dva. Ves trud Gorška je bil zaman. Prvi je bil Rumun Kiss s časom 3:59,9, kar je novi romunski rekord, drugi naš Goršek s časom 4:01,1, ki je tudi nov jugoslovanski rekord in tretji madi Košir, ki je dosegel čas, boljši od jugoslovanskega rekorda — 4:02,6.

Drugi jugoslovanski rekord je dosegel Markušič v metu kopja z rezultatom 60,51 in se plasiral za Nemeč Edingom — 66,66 m.

Tek na 200 m je bil zopet popoln polom naših sprinterjev. Šele 4. mesto je zasedel Kling s časom 23,2.

V skoku v višino je popolnoma odpovedal prvak Jugoslavije Martini. Nepričakovano je preskočil 180 cm drugi Jugoslovane Mikič.

Zelo slabo smo se plasirali v metu diska, kjer je Čurčič dosegel 4. mesto z metom 40,01. Zmagal je Nemeč Tunner — 47,31.

Slabo je tekel tudi Kotnik na 5000 m. Imel je mnogo preslab tempo, saj se je že takoj v prvi rundi odtrgal od vodečih Nemcev. Zmagal je mali nemški rekorder Eberlein s časom 15:03,8. Kotnik je bil tretji z rezultatom 16:01,8.

Nov jugoslovanski rekord pa je bil dosežen zopet v štafeti 4 krat 100 m. Naša reprezentanca bi prav gotovo dosegla ne samo zmago, ampak tudi čas pod 43, če bi ne bila slaba zadnja predaja. Brez hibe je bila predaja Stevanović—Jovanović. Nemčija je zmagala z rezultatom 42,9 pred Jugoslavijo s 43.

Tudi v zadnji točki je Jugoslavija dosegla nov rekord in to v postavi Despot—Kušek—Klinar—Marković. Naši so dosegli čas 3:24,6, oz. povprečno okoli 51 sekund vsak tekač. Z veliko premočjo je zmagala Nemčija, ki je dosegla odličan čas 3:16,9, ali povprečno 49,2.

S tem je bilo tekmovanje zaključeno. Med veličastnim defilejem je govoril tudi vodja nemškega športa von Tschamer und Osten, ki je poleg ministra rajha Says-Inquarta oba dneva prisostvoval tekmovanju.

Športne vesti

Pri teniškem turnirju v Seabright za prvenstvo Amerike, je proti pričakovanju zmagal Parker, ki je premagal Mac Neilla v treh setih, in sicer 6:3, 8:6, 6:0. Pri igri je bilo zlasti zanimivo to, da je Parker igral ves čas defenzivno in da je kljub temu premagal Mac Neilla, ki je nasprotno ves čas ostro napadal. Poraz Mac Neilla v Ameriki opravičujejo s pomanjkanjem treninga zaradi gostovanj v Evropi.

V ženskih finalnih brobah pa je postala ameriška prvakinja 17letna juniorica Hellen Bernard, ki je premagala Dorothy Workman s 6:3, 7:5.

V igri v dvojce pa sta ameriški prvak Parker in Mac Neill, ki sta premagala Palfrey in Cooke s 6:1, 3:6 in 6:3.

Nov ženski svetovni rekord v skoku v daljavo je postavila v Berlinu Nemka Christl Schulz. Nov svetovni rekord je 612 cm.

Še mnogo lepše rezultate je prinesel drugi dan atletskega dvoboja med Finci in Švedi. Tako v Helsinkih kakor v Stockholmu so Finci in Švedi pokazali odlično formo svojih atletov. Predvsem pa je omeniti, da so prvi pri atletskem mitingu tekli trije tekači skupaj na 5000 m pod 14,20, dalje trije tekači na 10.000 m pod 30,45 in trije tekači na 1500 m pod 3,50. Ta dvoboj je bil torej v resnici v nekaterih panogah prava olimpijada. V obeh dvobojih so zmagali Finci, in sicer v Stockholmu s 112 : 102, v Helsinkih pa s 113 : 101. Prinašamo še rezultate drugega dne.

V Stockholmu: Tek na 200 m Strandberg (Š) 22,1. Tek na 1500 m Andersson (Š) 3:48,8 (nov švedski rekord); 2. Ake Jansson (Š) 3:49,2; 3. Hartikka (F) 3:50 (nov finski rekord). Tek na 10.000 m Mäki (F) 30:35,4 (nov finski rekord). Tek na 30.000 m Mäki (F) 30:35,4 (nov finski rekord). Tek na 110 m preko zaprek: Lidman (Š) 14,2 (nov švedski rekord). Tek na 3000 m preko zaprek: Iso Holo (F) 9:08,8, 2. Larsson (Š) 9:09 (nov švedski rekord). Skok s palico: Lähdesmäki (F) 410 cm (nov finski rekord). Triskok: Rajasaari (F) 15,41. Met diska: Bergh (Š) 47,82 m. Met kopja: M. Järvinen (F) 72,24 m. Štafeta 4 x 400 m: 1. Švedska 3:16,2.

V Helsinkih pa so bili doseženi tile rezultati: Tek na 800 m: Kälström (Š) 1:54,8. Štafeta 4 x 100 m: Švedska 42,3. Tek na 400 m preko zaprek: Persson 55,4. Tek na 200 m: Kronquist (F) 22,4. Tek na 1500 m: Borjesson (Š) 3:57,4. Tek na 10.000 m: Laihoranta (F) 30:47,4. Skok s palico: Gustavsson (Š) 4 m. Triskok: Lovaara (F) 15,01. Met diska: Haenninen (F) 46,42 m. Met kopja: Mikkola (F) 72,16 m. Tek na 3000 m preko zaprek: Touminen (F) 9:12,6. Štafeta 4 x 400 m: Finska 3:21,6.

KOLESARKE DIRKE NA RAŠICO

Dne 13. t. m. priredi »Hermesova« kolesarska sekcija medklobske ravninsko-gorske kolesarske dirke na prijaznih poteh pod Šmarno goro. Celotna proga ne znaša več ko 7 in pol km, t. j. 5 km ravninske poti, 1 in pol km pa vzpona. Štart bo ob 14 pred Magistrovo gostilno v Zg. Gameljnah in se bo vozilo skozi Šmartno, Povodje, Zg. Gameljne, Sred. Gameljne ter po klancu navzgor na Rašico, kjer bo cilj. To bo proga za verificirane dirkače brez ozira na kategorizacijo. Ti dirkači bodo vozili v posameznem štartu z enominutnim presledkom. Še pred njihovim štartom bodo natopili v skupinski vožnji neverificirani dirkači-turisti. Prevozili bodo le en krog s štartom pred Magistrovo gostilno v Zg. Gameljnah skozi Šmartno, Povodje spet v Zg. Gameljne, kjer bo cilj tudi pred Magistrovo gostilno. Razdelitev nagrad in objava rezultatov bo takoj po končanem dirkah v omejenih gostilni. Dirke bodo le ob ugodnem vremenu.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometer sko stanje	Temperatura v C	Relativna vlaga v %	Oblačnost —/10	Veter (smernost, jakost)	Pada- vine m/m	Vrsta
Ljubljana	764,7	27,8	17,2	53	2	0	—
Maribor	764,2	27,5	16,4	70	5	W ₂	—
Zagreb	765,2	28,0	17,0	70	0	0	—
Belgrad	764,2	34,0	19,0	50	0	SE ₂	—
Sarajevo	764,4	33,0	11,4	70	0	0	—
Vis	763,8	33,0	23,0	40	3	NE ₂	—
Split	764,0	34,0	22,0	50	0	SE ₂	—
Kumboj	763,7	29,0	21,4	70	0	SE ₂	—
Rab	765,1	29,0	21,4	50	5	0	—
Dubrovnik	763,5	34,0	19,0	60	0	NE ₂	—

Vremenska napoved: Večinoma jasno in vroče. Krajevne nevihte s krajšimi nalivi.

Koledar

Danes, sredo, 2. avgusta: Porciunkula. Četrtek, 3. avgusta: Najd. sv. Štefana.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjiti trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10; mr. Bohinec, Rimska cesta 31.

Foto-amaterska dela

in splošna fotografska dela vam najvestneje izgotovi foto-atelje Mancini Anton :: Ljubljana :: Tržaška cesta 181otam se sprejme vajenec.

V nedeljo, 13. avgusta 1939 ob 2 popoldne

priredi Zdrženje za podpiranje siromašnih pacientov v državnem zdravilišču Topolšica tombolo, združeno z vrtno veselico na senčnatem travniku dr. zdravilišča Topolšica. Celoten dobiček te prireditve je namenjen za podporo siromašnim pacientom. Vsi dobitki so vredni 11.000 din. Dalje je več lepih predmetov Tablica stane samo 2 din. Po končani tomboli vrtna veselica. Igra godba na pihala »Zarja« iz Soštanja Razna razvedrila, streljanje na dobiček in plesišče. Na razpolago bodo dobra vina, pivo in druge pijače. Prvovrsta kuhinja. V primeru slabega vremena bo tombola preložena na nedeljo, 13. avg. 1939.

Naknadni pregled motornih vozil. Po odloku kr. banke uprave v Ljubljani in pravilnika ministrstva notranjih del z dne 20. IX. 1928, Uradni list 336-100, bo za drugo polletje naknadni komisiji pregled motornih vozil, ki služijo javnemu prometu (avtobusov, avtomobilov) in ki za drugo polletje v tem letu še niso bili pregledani in odobreni za javni promet. Pregled bo v petek, dne 1. septembra 1939 v Ljubljani na Bregu št. 20, dohod iz Novega trga. K temu pregledu se morajo pripeljati tudi vsa motorna vozila (motocikli in avtomobili) za zasebno uporabo, ki letos iz kakršnega koli razloga še niso bila komisiji pregledana in odobrena za promet. Običajni periodični pregledi motornih vozil, ki so se vršili do sedaj vsak petek, so odslej ukinitveni. Uprava policije v Ljubljani.

Fantovski odsek in Dekliški krožek v Št. Joštu nad Vrhniko priredita na Veliki Šmaren, 15. avgusta 1939 poldnevni tabor. Na sporedu je govor, proste in simbolične vaje ter orodna telovadba. Po končanem telovadnem nastopu bo prosta zabava ob sodelovanju godbe prosvetnega društva Dol. Logatec. Vabimo prijatelje iz okolice, da v obilnem številu pohitijo 15. avgusta na našo prireditev.

Članom ZAKŠ! Vse člane ZAKŠ opozarjamo, da bo 5. in 6. avgusta četrtinska vozina do Maribora na mariborski teden. Prosimo vse člane, kateri se nameravajo udeležiti kmečkega tabora ZAKŠ-eva pri Marji Srečni v Slov. gorah, da se peljejo s to četrtinsko vozino. Legitimacije za festival na mariborskem tednu izdaja »Putnik« v Ljubljani in njegove ekspozičture, zato prosimo, da se takoj obrnete na »Putnik« po legitimacije, da boste lahko izkoristili četrtinsko vozino. — Torej vsi člani ZAKŠ-e v nedeljo, 6. avgusta na našo severno mejo k Marji Srečni na zborovanje.

Podbrezje

20. avgusta t. l. bo v Podbrezjah pri Podnartu velik tabor tržiskega okrožja ob priliki 30letnega Prosvetnega društva. Pokroviteljstvo je blagovoliil prevzeti naš narodni voditelj dr. Anton Korosec. Prireditve bo poldnevna in ima tale spored: Ob 6 zjutraj v farni cerkvi sv. maša za umrle člane. Ob 13 zbiranje v sprevod skozi Srednjo vas k cerkvi, v kateri bodo slovesne liturgije, nato pa odhod na prireditveni prostor pod starodavnim Taborom. Tu bo zborovanje, nato pa telovadba članov, članic, mladičev in mladenk, nakar bo sledila prosta zabava s srečolovom itd.

Prireditve naj bi bila velika manifestacija naše mladosti in našega dela ne le tržiskega okrožja, ampak vse Gorenjske, zato že sedaj iskreno vabimo bratska gorenjska društva, da ta dan prihitite v Podbrezje v čim večjem številu!

Pripravljalni odbor.

Peter Janežič pri Sv. Križu v Ljubljani sporoča tužno vest, da mu je umrl sin edinec

JANEZ

v trinajestem letu starosti. Na božjo njivo k Sv. Križu ga spremimo jutri, v četrtek, 3. t. m., ob pol 5. popoldne.

Ljubljana, 2. avgusta 1939.

Kako živi angleška kraljica Mary

Prva gospa angleškega imperija - najslabše plačani delavec v vsej kraljevini

Njeno Veličanstvo kraljica Mary velja državo dnevnica en in pol šilinga. To je hkrati najslabše plačani delavec v vsej kraljevini — je pred nedavnim časom rekel neki minister v poselanski zbornici. »Toda priznati pa moram, da za ta denar dela neprestano. S svojimi dvainsedemdesetimi leti je še vedno krepka in sveža, kar ji lahko zavida marsikateri mnogo mlajša gospa, ki ni niti napol tako naporno delala, kot kraljica Mary.

Jutranja telovadba pri odprtem oknu

Petdeset let je že minilo, odkar je kraljica dala svojemu življenju natančna pravila in oblike, ki se smejo menjati samo v izjemnih primerih. Vsako jutro vstane ob sedmih. Kraljičin dan se začne s hladno prho. Nato telovadi deset minut pri odprtem oknu. Njena dvorna dama lady Huntlet ji pomaga pri oblačenju. V pritličju jo pozdravlja sluga Henry Crifton Chichester z globokim poklonom. Kraljica mu odzdravi in z ljubeznivo pomaha rake: »Halo, Tim, ali ste dobro spali?«, nakar ji ta odgovori: »Izvrstno, Veličanstvo.«

Z avtom le 35 km na uro

Kraljica zajtrkuje ponavadi eno jajce, skodelico čaja in včasih en ali dva kosčka kruha z maslom. Zajtrk je najboljše obroko hrane, ki jo pojé kraljica ves dan. V restnici ni redek primer, da kraljica Mary za obed pojé samo eno jajce in nekaj kosov prepečenca. Po zajtrku ima kraljica navado iti na izprehod. Kraljičin sofar je Albert Cooper, ki vodi velik moder avtomobil znamke »Daimler«. Avtomobil je okrašen sveda s kraljevskim grbom. Mnogokrat izbere Albert Cooper sam smer, kam bo kraljico peljal. Redkokdaj se kraljica oddalji za več kakor dvajset kilometrov od kraljevega dvorca. Albert Cooper vozi z avtomobilom zelo zmerno in je pri vožnji izredno pozoren, ter nikdar ne vozi z večjo hitrostjo, kakor 35 km na uro.

Stroga nadzornica

Ko pripe Njeno Veličanstvo kraljica Mary na cilj svojega izleta, izstopi iz avtomobila, ter se precej hitro izprehaja kakih dvajset minut, nato pa vstopi spet v avtomobil. Kraljičin nadaljni spored je prvi uradni obisk tega dne. Ta obisk je navadno namenjen kakemu zavetišču za dojenca, ali kakemu dobrodušnemu zavodu. Spored za kraljičine obiske sestavlja. Tim z največjo skrbnostjo. Ob takih obiskih pusti kraljica zavodu svoj točno določeni dar, ki ga da iz svojih zasebnih dohodkov. Kraljica polaga veliko skrb v ta svoja nadzorovanja. Še pred nedavnim je podravnatelja v nekem zavodu ostro ozmerjala zaradi nekaterih nedostatkov v upravi. Dva dni kasneje pa je bil isti podravnatelj odtavljen na izrecno zahtevo kraljice. Posebno kraljičino zanimanje, nekaj njen sport pa je pregledovanje knjig. Več kakor petdeset dobrodušnih ustanov in zavodov mora vsak mesec poslati kraljici poročila o dohodkih in izdatkih. Kraljica natančno pregleda ta poročila in čisto stavljá tudi svoje pripombe zaradi nepotrebnih izdatkov. To delo odvzame kraljici večkrat tudi po dve uri časa na dan.

Trikrat tedensko sprejema kraljica Mary svoje tri vnukinje, hčerke sedanjega angleškega kralja. Njene vnukinje ji deklamirajo ponavadi kako pesmico ali pa se kraljica z njimi celo razgovarja o resnih stvarih, kakor o zgodovini Anglije. Večkrat pa kraljica Mary svoje vnukinje tudi poučuje o ročnem vezenju, kar je največje veselje njenih vnukinj.

Knjiga spominov

Po končanih obiskih v bolnicah, dečjih zavetiščih in dobrodušnih ustanovah si Nj. Vel. kraljica Mary zapisuje svoje spomine v dnevnik, ki jo pa objavljen šele po njeni smrti. Že ob osemdeset letih kraljica Mary v svoje zasebno stanovalstvo; zelo redko hodi zvečer ven. V svojih sobah rada posluša do desetih zvečer radio v družbi svojih dvornih dam. Ob desetih zvečer pa ugasnejo v Marlborough House vse luči, kajti tedaj odhaja prva gospa angleškega imperija počivat.

Zahtevajte povsod naš list!

Zanimiv ameriški dvoboj po radiu

Žena predsednika Roosevelta misli, da bi dekletom lahko dovolili zmerno uživanje alkoholnih pijač

Soproga predsednika Združenih ameriških držav Eleonora Roosevelt govori vsak teden enkrat tudi po radiu. Človek bi mislil, da bi ameriškega državljana, ki bi si drznil oporekati izvajanjem »prve lady Amerike«, gospe Rooseveltove. Kaj še? V Ameriki ni tako kot drugod po svetu. Tam si drznejo marsikaj, saj so od silne demokracije ljudje in si laste prav takšne pravice, kakršne ima kdo drugi. Guvernerju ameriške države Michigan se je zadnjič gospa Rooseveltova z nekim svojim govorom tako zamerila, da jo je javno napadel preko radia. Rooseveltova je doživela torej precejšnje presenečenje. Michiganski guverner Dickinson ji je očital, da s svojim takšnim govorom, kakršnega je imela oni dan po radiu, zavaja mlada dekleta, da bi se vdala alkoholnim pijačam, torej k pijanstvu. Dickinson je danes osemdesetletnik in je hudi nasprotnik vseh tistih, ki danes tako po modernu vzgajajo mladino, da pozablja na vse ono, kar ji je bilo nekoč v največjo čast in kar jo je delalo dobro in pošteno. Njega ne bo nihče več pregovoril, da živi v zmoti ko tako trdovratno zastopa in brani stara načela mladinske vzgoje in da imajo sodobni vzgojitelji mladine morda tudi kaj prav. Preveč križav že ima, da bi se dal ukloniti, poleg tega pa ima v marsikaterem oziru tudi prav.

Gospa Eleonora Rooseveltova je zadnjič po radiu namreč sprožila vprašanje, ali je pametno, oziroma ali smejo mlada dekleta piti alkoholne pijače. Med drugim je dejala tudi tole: »Toda, ko sem bila jaz še mlada, je bilo mladim dekletom strogo prepovedano piti alkoholne pijače. Vsako dekle, ki je poskusilo takšno pijačo, je veljalo za

Visoki gostje na balkonu »Unionac« v nedeljo, ko je šel mimo veličastni sprevid udeležencev KKK

zelo nedostojno. To je bila za dekleta v tedanjih časih največja sramota. Danes je s to stvarjo drugače. Dekleta se zavedajo, da katere meje lahko gredo, če pijejo alkoholne pijače, in jaz smatram, da bi dekletom danes lahko dovolili uživati alkohol, seveda do gotove, dostojne meje.«

Govore gospe Rooseveltove poslušala seveda ogromno ljudi. Med njimi je bil pretekli teden, kakor rečeno, tudi guverner države Michigan. Ob takšnih izjavah soproge predsednika Združenih ameriških držav pa se je silno razburil in že v tistem trenutku sklenil, da ji javno odgovori. To je tudi storil, čeprav je bila Rooseveltova nemalo presenečena. Čeprav žive v Ameriki zelo demokratični ljudje, takšnega javnega napada vendar ni pričakovala.

Splošno prevladuje o tem prepričanje, da guverner Dickinson ni napadel gospe Rooseveltove toliko zaradi vsebine njenega govora, kakor zaradi politične nestrpnosti nasproti Rooseveltu. Njen govor je bil samo povod, da je ta nestrpnost lahko bruhnila na dan. S tem, da je guverner Michingana odgovoril po radiu Rooseveltovi, pa vse pasem še ni končana. Zda vsa Amerika z največjo nestrpnostjo pričakuje, kaj mu bo Rooseveltova gospa v prihodnjem svojem govoru po radiu odgovorila. Pravijo, da se bo iz tega razvil eden najzanimivejših dvobojev po radiu, kar jih je kdaj bilo. Izid tega boja pa seveda še ni znan in je o njem težko vnaprej kaj določeno povedati, čeprav bi mi v Evropi morda z gotovostjo pričakovali, da mora v njem zmagati tisti, ki je predsedniku Združenih ameriških držav bližji, torej na vsak način njegova soproga Eleonora. Še enkrat pravimo, v Ameriki so zelo demokratični ljudje in v tem boju zmaga lahko tudi Dickinson in javno mnenje, kolikor ga je na njegovi strani. No, na vse zadnje bi bilo pa res malo težko vzdržati trditve, da je za dekleta ravno priporočljivo, če pijejo alkoholne pijače, saj še moških mnogokrat preveč zgreje kri. Če pa ni priporočljivo, potem je najbrž tudi boljše, da alkoholnih pijač sploh ne pijejo, saj alkohol ni nekaj takšnega kot na primer zdravila, ki ne koristijo nič in tudi ne škodijo nič.

Vprašanje delovnih moči v Nemčiji

Že leta 1936 je začelo primanjkovati delavcev, vendar je bilo že lani 400.000 brezposelnih

Glede velikosti potreb v morebitni bodoči vojni so nekateri mislili, da noben narod odnosno država ne bi mogla toliko proizvajati, da bi mogla kriti svoje vojne potrebe. Predvsem pa bo treba gledati na to, da potrebe ne bodo šle preko tega, kar dežela gospodarsko zmora. Nemški general Thomas je rekel, da bodo v bodoči vojni vojne potrebe naletele na eno samo oviro — gospodarsko zmogljivost dežele in najbrž ni povedal nič novega. Bodočo vojno gleda iz stališča delovne sile, ki bo v bodoči vojni igrala veliko vlogo. Leta 1933 je bilo v Nemčiji šest milijonov brezposelnih, aprila meseca leta 1938 pa se je to število zmanjšalo na 400.000. Med te je treba šteti vse one, ki jim delo ni dišalo in ki niso bili specialisti. Aprila meseca letos pa je padlo število brezposelnih na 94.000. Pomanjkanje delovne sile se je začelo opaziti leta 1936. Dr. Syrup, načelnik urada za zaposlenje delavcev, je zahteval 800.000 delavcev. Ta urad je določil globo 150 mark za vsakega družinskega poglavarja, ki ne bi javil, da so njegovi otroci prenehali s študijem, ker vidijo v tem načrtno izrabljanje teh delovnih moči. Vsak mora biti v svojem poklicu popolnoma podkovan in dobro razgledan. Vsak rokodelce, vsak mali trgovec, o katerem mislijo, da njegova obrt ni neobhodno potrebna ali pa da mu gre bolj slabo, lahko svoje znanje izpopolni. Dobi nalog, da je sprejet v gotovo panogo indu-

strije, kjer ima priliko, da se izpopolni. Tako se je l. 1937 zmanjšalo število rokodelcev na 90.000.

Nemški minister Göring je lansko leto izdal nalog, s katerim je spravil na noge vse, ki so sposobni za delo, in je poiskal vse vire, ki bi mu mogli služiti v to. V Nemčijo je prišlo 30.000 italijanskih poljskih delavcev in 5000 jih je prišlo iz Holandije. Od 150.000 tistih, ki so se pregrešili nad javnim redom in varnostjo, so jih uporabili 85.000 za to, da so zamašili luknjo splošnega pomanjkanja delovne moči, 25.000 za obdelovanje zemlje, namakanje in napravo drenaž, 1500 za dela v kanalomih in 1300 za kovinsko industrijo. Toda ne primanjkuje samo kvalificiranih delavcev. Številni predstavniki industrije so opozorili na pribite delavnosti, ki gre na vojaški in športni rovaš, glede na stanje učeče se mladine. Opozorili so, da se pojavlja velika nevarnost, da bo začelo primanjkovati inženirjev, zlasti v kemičnih stroki. Združene nemških inženirjev, zlasti v kemiji, da je število učeče se mladine na univerzah padlo na polovico. Na višjih tehničnih šolah in na rudarski visoki šoli je bilo podeljenih vsako leto okoli 2700 diplom. Leta 1937 je število diplom padlo na 2200 in leta 1938 jih je bilo komaj 1800. Dočim je bilo leta 1933 — po izjavi Združenja nemških inženirjev — 65.000 brezposelnih inženirjev, jih letos pogrša nemška industrija kar 18.000.

Dolge vrste narodnih noš v nedeljskem popoldanskem sprevodu.

Lojze Pajtlar:

BEG IZ TUJSKE LEGIJE

Povedala sva mu, da greva v Švico. Bil je prijazen, kakor vsi orožniki ob meji, in nama še sam pokazal, kje naj greva množiti svobodne švicarske državljanke. Dejal je, da pojde najlažje čez zaliv Bodenskega jezera, kjer naju švicarji gotovo ne bodo opazili.

Morala sva se do kože sleči in tako iti čez vodo, ki je bila zelo mrzla. Naga kakor novorojenčka sva stopila v svobodno Švico.

Bilo je pod večer in že hladno. Voda naju je zdelala, da nisva mogla dalje. Onemogla sva zakurila kar ob vodi in se grela, grela, dokler nama ni bilo topleje, skoraj domače.

Vse bolj se je večerilo in ogenj je metal čez jezero stegnjene odseve. Gledala sva za njimi: bili so dolgi, neskončni — kakor spomin.

Zvečer sva se previdno odpravila dalje. Cilj nama je bila železniška postaja, odkoder sva upala, da bova prišla z vlakom srečno do Zürich. Nisva se motila. Vae je šlo lepo in kmalu sva drdrala ob nočnem jezeru. Popolnoma tiho sva sedela v vlak, da ne bi zbujala pozornosti s tujo govorico.

Srečno sva zjutraj prispela v Zürich. Tam sem se spoznal prav na lepem z neko Slovenko iz Mokronoga. Zato sem sklenil ostati nekaj časa tu. Rus ni bil teh misli, zato sva se ločila. Malo nama je bilo težko. Rus se je dvakrat obrnil

vstran in nekaj šaril okoli oči. Dejal mi je, da še z nikomer ni tako srečno in tako lepo potoval kot z menoj.

Ločila sva se na cestnem križišču. Izginil je za voglom, prvi dobri tovariš na tem mojem romanju. Nisem ga več videl in ne slišal o njem. Včasih se spominim nanj in se vprašam, če je prišel do katerega cilja...

Po sedmih dneh sem zapustil gostoljubno slovensko gospo in se napotil proti Franciji. Sem že tak, da ne morem ostati dolgo na enem kraju. Nisem ostal, čeprav mi ni bilo slabo. Dobil sem 50 frankov, ki so mi še hudo prav prišli — v Franciji...

Do francoske meje sem potoval z avtobusom, da bi se izognil verjetnemu svidenju z oblastmi. Ker nisem vedel, kje naj bi šel čez, sem počakal večera. Mahnil sem jo do prve kmetije in vprašal bližnjega gospodarja, kje bi najbolje brezskrbno prišel čez mejo. Reče mi, naj počakam teme, potem pa krenem po tej in tej poti. Pokazal mi je z roko proti gozdu in me opozoril:

»Na francoski strani ni nevarno ravno ob meji.«

»Stražniki se ne marajo pretegniti. Kilometer ali dva od meje, tam popivajo in tam se utesnijo srečati z njimi.«

Rekla sva si zbogom in čisto mirno sem se odpravil. Prepovedana pot čez mejo je bila zdaj še moj poklic.

Brez vsake neizgode sem po urni hoji prišel na cesto, kjer sem zagledal kamen z napisom. Videl sem, da imam še 12 kilometrov do mesta St. Louis.

Bilo je pozno, da bi kolovratil še ta dan po mestu, zato sem v bližini prenočil v nekaki ropotarnici. Drugi dan sem se potikal po poljih in šele proti večeru sem prispel v St. Louis, majhno gnezdo brez kake značilne posebnosti, kakor so pač taka zakonja po vseh koncih Francije. Zavijem v gostino, zakaj po trebuhu mi je krulilo, a na misel mi pade, da ne znam nič francoskega. Začudil sem se pa, ko me je natakarica v nemščini vprašala, kaj želim. Bil sem vesel, ko sem videl, da mi bo prav hodilo tisto malo nemščine, ki sem jo premočel. Pozneje sem videl, da govorijo blizu meje skoro vsi ljudje nemško.

Ko sem si privezal dušo, nisem vedel, kam bi se del. Do enajstih zvečer sem se sprehajal in posedal po klopih in pomalem premišljeval, kam me bo ta pot le davedla — in kako se bo vse to končalo. Romanje proti Legiji mi je že začel malo presedati, čeprav sem bil obnemel tudi vesel, da sem tako mlad že toliko videl in skušil, ko mi je bilo posedanja in tuhtanja dovolj, sem se namenil, da grem iz mesta in si poiščem kje pri kmetih prenočišča.

A ta moj dobri in hvale vredni namen je kakor ponavadi spodbudila usodna beseda »Stoj!«. Preveč dobro sem jo že poznal, zato sem planil okoli vogla v drugo ulico. Tam se najdem pred vrto, polnim gostega zelenja. Poženem se čez ograjo in se splazim na čredo gošče. Tam v strahu čakam.

Ko dolga ne slišim glasu, se splazim na drugi strani vrta skozi ograjo ven in

grem naprej — kar ponoči. Ne vem, koliko je bila ura, ko sem nehal bežati po trdi cesti v neznanost. Ostanek noči sem prespal pod prvo kolnico v neznani vasi — neznanec med tujci... Na vse zgodaj zjutraj se odpravim dalje peš. Smer sem si izbral po soncu. Okrog osme ure prispem v majhen kraj, kjer zagledam sredi ceste velik avtobus. Po tabli sem razbral, da vozi v Muhlhouse.

Vprašam gospoda ob avtobusu, koliko velja karta v Muhlhouse. Mož je od vrha do tal premeril moje poveljane postav, kjer je bilo videti še sledi vseh dolgih potepuskih noči, kar sem izgubil izpred oči rodni Golovec. Nisem vedel, ali mi bo odgovoril, ali bo poklical orožnika — občutek, ki sem ga potem imel še neštetokrat pred Francozi, ponosen, oholim narodom, ki vidi v slehernem tujcu berača.

Nazadnje mi je možak odgovoril:

»Vožnja v Muhlhouse? Stirinajet frankov.«

Govoril je po nemško in me ogledoval naprej. Najbrž je po nerodnem govorjenju sklepal, da nisem Nemec, zakaj vprašal me je kmalu:

»Nemec niste. kaj?«

Odkimal sem in to ga je očitno razveselilo.

»Kaj pa ste,« je vprašal prijazneje.

»Jugoslovani.«

»Kaj?«

»Jugoslovani.«

Mož je majal z glavo, ta dežela mu je morala biti zelo tuja. Premisljal sem, kaj bi mu povedal, pa me je sam prehitel z vprašanjem:

»Čehoslovak?«

Spet sem odkimal. Nazadnje me je obsenčila modrost in sem bleknil:

»Srb!«

Zdaj je bila možu vse jasno — in meni tudi, saj sem vedel, kako naj se v evetu predstavljam, če hočem, da me bodo poznali celo Francozi. In reči moram, da se mi je ta pogurtavščina vedno obnesla.

Pogovarjala sva se dalje. Spraševal me je:

»Kam ste namenjeni?«

»V Legijo.« je bil moj odgovor.

Pomilovalno me je pogledal in zmajal z glavo:

»Tako mladih ne sprejemajo. Rajši romajte lepo nazaj, da boste razveselili mamo. Ne veste, kaj je legija.«

Hotel sem mu nekaj ugovarjati, toda mož mi ni pustil do besede.

»Da, da... Romani, kino in tako dalje. In nazadnje je jok in beg in vojno sodišče. Poznamo tako storijs. Jaz sem vam že svetloval in je prav, da bi kar po moje storili...«

Nisem utegnil ustreči njegovi pameti, zakaj ta trenutek je šofer v avtobusu zatrobil. Brez slovesa sem planil v voz, kupil listek in čez pet minut smo že brzeli proti Muhlhouseu.

Velikokrat me je bilo potem v puščavi žal, da nisem poslušal prvega Francoza, katerega sem srečal v življenju...

Med vožnjo me je dobil v precep drugi, ravno tak gospod, in me vso pot nagovarjal, naj dobro premislim, preden stopim v Legijo. Tudi on mi je izrazil upanje, da me najbrže ne bodo sprejeli — tako dete, kakor sem se mu zdel. Dete, ki je preromalo v mesecu dni tri, štiri države in sedem meja! Čez dobre pol ure sem bil že v Muhlhouseu, kjer sem takoj vprašal, kje naj se takoj zglašim za vetov v Legijo.